

بقلم : آقای موبد فیروز آذرگشسب

سخنی چند راجع به گاتاها

یکی از آیات پر مغز و آموزنده و بسیار اخلاقی گاتاها آیه ۱۸ از اشئود گات یا یسنای ۴۴ میباشد که متاسفانه اکثر قریب باتفاق اوستا شناسان و مستشرقین در ترجمه آن دچار لغزش گردیده و کلماتی که بر رمز و اشاره و بطور سمبول و مجاز در این آیه ذکر شده بدون توجه بمفهوم واقعی و عالی آن بطور سطحی معنی کرده اند .

برخی از خاورشناسان حقیقت بین و با انصاف مانند پروفیسور میلز از ذکر واژه‌هایی مانند اسب و مادیان و شتر در این آیه بعنوان بهترین پاداش پیمبر و ذکر آنها با راستی و درستی و کمال و جاودانی صفات بارز اهورا مزدا در یکجا اظهار حیرت و تعجب نموده و عجز خود را از درک مفهوم واقعی آنها و منظور پیمبر آریائی صریحاً نشان داده اند .

ولی برخی دیگر بهمان معانی مجاز کلمات اکتفا کرده و میگویند زمانی که آریانها مرحله کودکی کشاورزی را طی میکردند بطور قطع بزرگترین پاداشی که زرتشت میتواندست از خداوند درخواست نماید همانا ده مادیان و یک اسب و یک شتر بوده است و هیچگونه ایرادی بر آن وارد نیست .

برای اینکه خوانندگان محترم مجله ارمان بهتر متوجه موضوع گردیده و بحقیقت امر پی ببرند ترجمه جناب آقای استاد پورداد را که بر گردانده ای از ترجمه آلمانی پروفیسور بارتو لومه اوستا شناس معروف می باشد در زیر نقل می نمایسد :

« از تو می پرسم ای اهورا براستی مرا از آن آگاه فرما آیا ای اشاده

مادیان و يك شتر و يك اسب که وعده شده است بمن خواهد رسید ، همچنین بنعمت خوشی جاودانی که از تو پیمان رفت (نایل میشوم) ای مزدا .

هر ایرانی پاکنهاد با خواندن این آیه در نظر اول متوجه این تقیصه در نظر اول خواهد گردید که چگونه ممکن است پیمبری که گفتارش سراسر پند و حکمت است و تعالیم اخلاقی و عملی او با هر گونه محیط و مکان و زمان وفق میدهد و همیشه صحبت از معنویات میکند از خداوند تقاضای ده مادیان و يك اسب و يك شتر بنماید و آیا چه ارتباطی میتواند بین اشا (مظهر راستی و پاکی) و خوشی و جاودانی و حیوانات نامبرده وجود داشته باشد که همه با هم در این آیه یکجا ذکر شده است .

بعقیده مرحوم دکتر تارا پور والا اوستا و سانسکریت شناس معروف جمله « ده اسب ارش توه اتمیش » که بطور مجاز در این آیه ذکر شده و به « ده مادیان و يك اسب و يك شتر » ترجمه گردیده هیچ ارتباطی با حیوانات نامبرده ندارد بلکه دارای مفهوم عمیق و بسیار عالی است منتهی چون در زمان ساسانیان مردم بمفهوم اینگونه کلمات رمزی آشنا بودند توضیح و تفسیر در مورد آنها را زاید میدانستند کما اینکه در بند هش کتاب پهلوی نیز از « خرسه پا » بطور رمز اشاره شده ولی از مفهوم واقعی آن درجائی ذکر نشده است علت این امر نیز همان آشنائی مردم زمان به اینگونه کلمات رمزی و سمبولیک بوده است .

در هر حال مرحوم دکتر ایرج تارا پور والا از روی کتاب مذهبی هندوها بنام « کاتو پانیشاد » که در آن توضیحاتی راجع به سمبول های مختلف رمزی داده شده کلید فهم این آیه را بدست ما میدهد .

در کتاب مزبور حواس و احساسات شخص را به اسبی سرکش تشبیه کرده است که انسان را بهر طرف میکشاند و تنها مغز متفکر چون راننده ای ماهر جلو

اسب احساسات را گرفته و کنترل میکند.

در « بگو گیتا » کتاب فلسفی هندوها صریحاً از ده مادیان و يك اسب نام برده و « شنکرا چاریا » فیلسوف معروف در این مورد چنین توضیح داده است :

ده مادیان عبارتند از حواس ده گانه شخص که برخی ارتباط به حواس معرفتی دارند مانند حس شنیدن که از راه گوش انسان کسب علم و دانش مینماید و برخی با حواس عملی سر و کار دارند مانند دست و زبان که از این دو راه عملی انجام میشود و منظور از اسب موجود پر قدرت یا نیروی اندیشه است که مهار ده مادیان سرکش حواس و احساسات را در دست داشته و آنها را تحت کنترل درمیآورد.

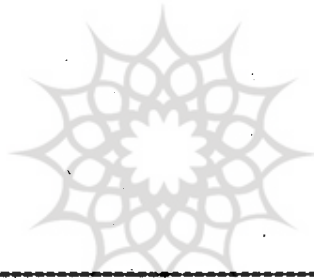
واژه « اوشتره » که در آخر اسامی زرتشت و فرشوشتر نیز آمده است معنای روشنائی و درخشندگی را دارد و با شتر حیوان صبور و بارکش هیچ ارتباطی ندارد در این آیه نیز از ریشه اوش بمعنی درخشیدن و سوختن آمده و مفهوم آن بصیرت و بینائی و روشن ضمیری است.

بنا بر این عبارت « دنس اسپ ارس نوه ایتیش اوشتر مچا » بدین معنی است که با کنترل شدن مادیان ده گانه حواس و احساسات بوسیله اسب پر قدرت اندیشه روشنائی باطن و بصیرت کامل حاصل میگردد.

اشو زرتشت امیدوار است که با راستی و درستی و تقوی و پرهیز کاری بتواند با نیروی اندیشه احساسات خود را کنترل کرده و بفیض روشنائی ضمیر و بصیرت کامل نایل گردد و مدارج کمال و جاودانی را طی کند مسلم است که انسان پس از آنکه بر هوای نفس تسلط کامل یافت یعنی توانست منافع دیگران را بر منافع خویش ترجیح دهد و از منفعت شخصی و خود خواهی بگذرد و نیروی اندیشه را در اختیار داشت و راستی و درستی را پیشه خود ساخت آنگاه قلبش روشن و دیده دلش بینا گردیده و بدرک حقایق و طی مدارج کمال و جاودانی موفق خواهد

گردید و خواهد توانست دیگران را باین دموهبت بزرگی یعنی کمال و جاودانی منتهی آمسال و آرزوی هر فرد بشر رهبری بماید و اکنون ترجمه صحیح این آیه گاتا :

« ای اهورا از تو می پرسم بزودی مرا آگاه فرما - چگونه میتوانم بوسیله اش آن مزدا را دریافت کنم یعنی حواس ده گانه ام را بوسیله نیروی قوی (اندیشه) کنترل کرده و بقیض روشنائی (باطن) نایل آیم تا کمال و جاودانی را درك کرده و بتوانم ای مزدا مردم را باین دو حقیقت آگاه سازم »

بتخانه و کعبه خانه بندگی است
 ناقوس زدن ترانه بندگی است
 زنار و کلیسا تسبیح و صلیب
 حقا که همه نشانه بندگی است

(خیام)